

زنان موسیقیدان زیر ضرب‌های سکوت

5 زن هنرمند زندگی خود را در ماه‌های اخیر چگونه گذراندند

نیره خادمی

موزیسین‌های زن دیگر مانند گذشته کلاس آنلاین و هنرجو ندارند و اندک فضای محدود برای دیده شدن هنرشان در فضای مجازی هم از میان رفته است. فضایی برای برگزاری کنسرت‌های محدود شده آنها نمانده و دل و دماغی هم برای به جان خریدن و تحمل آن همه سختی قبل از اجرا را ندارند. تهیه‌کننده و اسپانسرها حتی کمتر از قبل سراغشان می‌روند و اگرچه چندان هم رمقی برای اجرا ندارند ولی زندگی کاری‌شان بیش از گذشته سخت شده است. بعضی‌هایشان تحت تاثیر محدودیت‌ها و شرایط اقتصادی به سمت کار در اسنپ رفته‌اند، برخی منشی شده‌اند و با کار دفتری زندگی می‌گذرانند و افسرده شده‌اند. بعضی‌ها هم نهایتاً با هزینه شخصی راه مستقل شدن را پیش گرفته‌اند، ساز زده‌اند و با اینترنت کم‌جان، جایی کارشان را منتشر کرده‌اند. گزارش پیش‌رو درباره زندگی ۵ خواننده، نوازنده، آهنگساز و تهیه‌کننده زن است که روایت‌هایشان در این باره را با «اعتماد» در میان گذاشتند.

6 ماه در آزمایشگاه کار کردم

آیدا امیری مقدم از معدود زنان و شاید تنها زن تهیه‌کننده موسیقی در ایران است و از اواسط دهه 90 به سمت برگزاری کنسرت زنان رفته . در این شرایط نه تنها دیگر تهیه‌کننده‌ها که او هم اگر کنسرت‌گذاری را شروع کند به دلیل بالا رفتن هزینه‌ها دیگر سراغ کنسرت زنان نمی‌رود، چون کنسرت زنان سودی که ندارد هیچ، ضرر هم دارد. کل کلاس‌های آنلاین دف او لغو شده؛ بیشتر هنرجوهایش خارج از کشور یا در شهرهای دیگر بودند ولی با کاهش سرعت اینترنت، گاه حتی کلاس نیم‌ساعته‌اش تا یک ساعت و نیم زمان هم می‌برده است، بنابراین حالا در فرهنگسراها درس می‌دهد آن‌هم در شرایطی که آموزشگاه‌ها هم با ریزش هنرجو مواجه هستند. چندی پیش منوچهر فیروزی، مسوول پیگیری مشکلات مدیران آموزشگاه‌های موسیقی هم از مشکلات معیشتی اهالی موسیقی ناشی از وضعیت کرونا طی دو سال گذشته سخن گفت و اینکه اتفاقات اخیر وضع آموزشگاه‌های موسیقی را در وضعیت بحرانی قرار داده است. به گفته او از میان 900 آموزشگاه موسیقی تا به حال بیش از 150 آموزشگاه یا تعطیل شدند یا در معرض تعطیلی کامل قرار دارند. امیری مقدم درباره مشکلاتی که زنان موزیسین با آن روبه‌رو هستند به نبود تبلیغات می‌گوید و اینکه فقط دو سالن دارند و فارغ از این، رفتارهایی مانند بازرسی بدنی زنان و گرفتن موبایل‌ها در سالن اتفاق می‌افتد که همان چند مخاطب را هم ناراضی می‌کند؛ «یک بار حدود 10 روز قبل از اجرا گفتند خواننده اجازه اجرا ندارد و مجبور شدم خانم دیگری را کنار او بگذارم چون کلیپی از او حدود 160 بار در فضای مجازی اشتراک‌گذاری شده بود و من باید 160 نفر را پیدا می‌کردم می‌گفتم آن را حذف کنند وگرنه نمی‌توانیم کنسرت برگزار کنیم. در این سال‌ها بسیاری از زنان برای اینکه بتوانند شاگرد بگیرند مجبور به انتشار کلیپ در فضای مجازی شدند و سپس از لیست ارشاد حذف شدند. بعد از کرونا برای 21 مهر کنسرت داشتیم ولی اجازه سالن‌ها چند برابر شد؛ قبلاً اجازه وحدت 12 تومن بود و بعد با ارزش افزوده 30 میلیون و خرده‌ای شد. نیاوران 4 میلیون بود و شد 8 میلیون. استودیو ساعتی 50 تومن بود بعد شد 400 تا 500 و بعد دو سه برابر شد. هزینه تنظیم آهنگ 4 سال پیش 500 هزار تومان بود حالا شده 3 تا 10 میلیون. امسال برای تنظیم هر کدام 3 میلیون هزینه کردم ولی کنسرت کنسل شد و وقتی کنسرتی لغو می‌شود هیچ‌کس پول را بر نمی‌گرداند. در این شرایط آنها که فقط نوازنده استیج بودند، کاملاً بیکار شده‌اند. زنانی را می‌شناسم که در اسنپ کار می‌کنند و برخی منشی شده‌اند. یک نفر به علت اجازه بالا از تهران به کرج رفت و لباس‌هایش را حراج زد تا خرج زندگی کند. یکی افسرده شد و همه چیز را رها کرد برخی هم به سمت اجراهای خصوصی و زیرزمینی رفتند. خودم

با این همه سابقه 6 ماه در آزمایشگاه کار کردم ولی در حال نابود شدن بودم، نه اینکه کار بدی باشد ولی به روحیه‌ام نمی‌خورد. دوباره به موسیقی برگشتم. این روزها همه حرفه‌ها سر کار خود هستند ولی اگر ما با همین روحیه خودمان کنار بیاییم و کار کنیم هم مورد انتقاد قرار می‌گیریم. این چند ماه از لحاظ اقتصادی توجیه اقتصادی نداشت و از قبل هم هیچ درآمدی نداشتیم.»

عنوان هنرمند مستقل را زندگی می‌کنیم

آرزو ضیایی، سرپرست گروه دختران دریا که موسیقی را از 20 سال پیش با پیانو، سازهای کوبه‌ای و آواز کلاسیک آغاز کرده، این روزها بیشتر سعی می‌کند مانند برخی دوستانش، به طور مستقل و با هزینه خود اثری تولید کند تا دست‌کم بتواند آن را در سایر رسانه‌های اجتماعی منتشر کند اگرچه یوتیوب هم مشکلات خود را دارد و رسیدن به درآمد در آن شرایط خاصی دارد. او به «اعتماد» می‌گوید که در این مدت فقط تدریس آواز، سلفژ و گیتار را در خانه یا به صورت آنلاین انجام می‌دهد و عنوان هنرمند مستقل را زندگی می‌کند: «به دلیل مشکلات اینترنت خیلی صدمه دیدیم البته از مدتی قبل به روال گذشته بازگشته است ولی با توجه به نوسانات مالی شرایط برای همه سخت می‌گذرد، ولی می‌گذرد.» مشکلات زنان موزیسین تنها به این روزها یا دوران کرونا محدود نمی‌شود و بزرگ‌ترین مانع آنها محدودیت‌هایی است که به واسطه صدا یا نوازندگی تجربه می‌کنند. مهم‌ترین مطالبه بسیاری زنان مانند او رفع مشکلاتی است که زمینه ایجاد مشکلات اقتصادی و کاری را برای‌شان فراهم می‌کند. «در سرچ گوگل کاری از شما باشد نمی‌توانید کنسرت داشته باشید. کنسرت‌های من هم به همین دلیل با اختلال مواجه شد در حالی که فعالیت‌م شنیع یا مثلا مستهجن نبود و در اینستاگرام، تنها رسانه‌ای که داریم با عکس دیگری اثرم را منتشر کردم. چندین بار تعهد دادم و از یک جایی به بعد عامدانه دست از کار کشیدم چون وقتی انتشار نمونه کار، ممنوع است نمی‌توان

از مردم انتظار خرید بلیت داشت. چقدر میشود با دوست و آشنا سالن را پر کرد؟ بنابراین اگر بخواهید به عنوان بیزینس به این کار نگاه کنید، نمیشود. دیده نشدن نمونه کار در جذب اسپانسر هم مشکل ایجاد میکند. در شرایط فعلی با این حس و حالی که وجود دارد، اگر این مشکل هم حل شود قلباً تمایلی به فعالیت به شکل قبل و کنسرت ندارم. اینکه در سکوت به سر ببرم و با توجه به استانداردهایم مستقل باشم بهتر است و در واقع برای دلم کار میکنم. با توجه به شرایط فعلی گرچه در حال و هوای برگزاری کنسرت نیستم ولی مطالبه‌ام آزادی صدای زنان است تا همسان با مردان اجرا داشته باشند و شنیده شوند.» هزینه ضبط يك اثر به گفته او با احتساب 7 تا 8 میلیون دستمزد آهنگساز، ساعتی دویست هزار تومان استودیو و سایر هزینه‌های جانبی بسته به تعداد نوازنده‌ها حدوداً 20 میلیون تومان تمام میشود. «هیچ عایدی هم ندارد و فقط هزینه است. اسپانسر هم اگر باشد بیشتر به قصد کار خیر و ارتقای فرهنگ موسیقی زنان این کار را انجام میدهد.»

روزگار زنان هنرمند جنوبی

لیانا شریفیان، نوازنده بوشهری در کار موسیقی نواحی و نواختن نی انبان است و از حدود 3-4 سال پیش هنرجویان مختلفی به صورت آنلاین از شهرهای ایران و کشورهای دیگر داشته ولی بسیاری از هنرجویانش به دنبال مشکلات اینترنت ریزش کرده‌اند: «منتقل کردن اطلاعات با شرایط اینترنت سخت بود و روند آموزش کند شده بود. از نظر اقتصادی هم با افزایش هزینه‌های آموزشی برخی توان پرداخت شهریه را نداشتند، بنابراین با وجود عشقی که به موسیقی نواحی داشتند باز هم به این دلیل برخی نتوانستند ادامه دهند. در این چند ماه شاگرد جدید نداشتم، اثر جدید هم نتوانستم منتشر کنم و تمام برنامه‌های بین‌المللی لغو شد. ساز ما ندای شادی و صلح است ولی در این روزها مخاطبین و هنرجویانم حال روحی خوبی ندارند. محدودیت‌ها در حوزه

زنان انگیزه و هدف را از آنها می‌گیرد و باعث می‌شود که در اشاعه فرهنگ محلی با مشکل مواجه می‌شویم. در حال حاضر دغدغه‌ام برگزاری کنسرت نیست؛ قبلاً این شرایط برای ما بوده است و بارها نتوانستم برای اجرا با گروه پدرم مجوز بگیرم اما به‌طور کلی حق زنان است برای نوازندگی که ممانعت شرعی ندارد به اندازه مردان بها داده شود و هنرشان دیده شود.» ساناز یوسفی هم که نوازنده دف و نی انبان است به «اعتماد» می‌گوید به دلیل تشدید محدودیت‌ها، زنان در این مدت در مجالس خصوصی کار می‌کنند و دیگر چندان دنبال گرفتن مجوز کنسرت نیستند. «اگر 8 سال پیش از من درخواست می‌شد که در عروسی ساز بزنم به عنوان نوازنده صحنه قبول نمی‌کردم ولی الان هم محدودیت‌ها وجود دارد و هم مشکلات اقتصادی. دید مردم هم عوض شده است و خیلی حمایت می‌کنند.» او گروه‌های زیادی در تهران، اصفهان و بوشهر و شهرهای دیگر می‌شناسد که به دلیل وجود مشکلات اقتصادی به اجراهای خصوصی روی آورده‌اند. فشارها را فراموش نمی‌کنم

خزر چکاوک تنظیم‌کننده موسیقی و از معدود زنانی است که در کنار نوازندگی و آهنگسازی، میکس و مسترینگ هم انجام می‌دهد ولی به دلیل فیلتر شدن شبکه‌های اجتماعی برای او هم کار تولید موزیک نسبت به گذشته کمتر شده چون فضایی برای پخش آهنگ‌ها وجود ندارد؛ «فکر می‌کردیم شرایط کرونا خیلی بد است ولی پس از کرونا طوری شد که گفتیم آن دوران بهتر بود. با ماسک به استودیو می‌رفتیم و کار را ضبط و پخش می‌کردیم ولی الان کار قابلیت پخش ندارد پس تولید هم کم شده است. فضا هم طوری نیست که بخواهیم موزیک پخش کنیم و دل و دماغی نمانده.» چکاوک هم از محدودیت‌های زنان از اجرا تا نحوه تبلیغات، انتشار و ممنوع‌الکاری‌های پس از آن می‌گوید و اینکه پس از سال‌ها اجرا در نهایت هیچ فیلم و عکسی از آنها نمی‌ماند؛ «هر اتفاقی می‌افتد نخستین ضربه‌ها، موسیقی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، زنان هم که به طور طبیعی با مشکلاتی روبه‌رو بودند بیشتر تحت تاثیر قرار می‌گیرند. کرونا که رفع شد مردان روی استیج رفتند ولی محدودیت‌ها برای زنان بیشتر از گذشته شد. من در تنظیم و آهنگسازی موسیقی بدون مشکل با خوانندگان مرد کار می‌کنم ولی خانم‌ها نمی‌توانند کار پخش کنند و حتی برای آن اسم نمی‌زنیم. این مشکلات باعث شده زنان

فقط آموزش بدهند ولي باز در صورت انتشار كار در صفحه خود در آموزشگاه‌هاي رسمي ممنوع‌الكار ميشوند. سرخوردگي در ميان زنان موزيسين زياد است. بعد از دوران کرونا و پيش از اتفاقات اين مدت، با تغيير تيم ارشاد تصميم گرفتيم كنسرت بگذاريم ولي سخت‌گيري‌ها چند برابر شده بود، بنا بر اين بسياري به اين نتيجه رسيديم كه ديگر چنين وضعيتي را بر نمي‌تابيم.» او از نگاهي كه به زنان در عرصه موسيقي وجود دارد هم گلایه دارد؛ نگاهي كار زنان را تحت فشار قرار مي‌دهد. «ده سال پيش كه در تنظيم موسيقي الكترونيك تازه كار بودم تحقيرها وجود داشت اگرچه چند نفري حامي بودند. بعد وارد ميكس و مسترينگ شدم و باز حرفهاي زيادي شنيدم. گوش‌هايم را گرفتم و راهم را ادامه دادم ولي هيچ وقت آن فشارها را فراموش نمي‌كنم.»

من: □□□□□□ □□□□□□ 21 □□□□□□ 1401 □□□□□□